

Bácsmegeyei Függetlenség

A BÁCSDROG VÁRMEGYEI ÉS A ZOMBORI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 3 kor. **Tanítók részére:** Egész évre 8 kor., félévre 4 korona. Egyes szám ára 10 fillér.

A lap tulajdonos „Bácsmegeyei Függetlenségi és 48-as Párt” megbízásából:
FALCIONE LAJOS.

Felelős szerkesztő:
PINTER GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Erzsébet-körút 13. sz.
Közlemények és előfizetések ide küldendők.
Megjelenik: vasárnap és csütörtökön.

Üzelmek — a birói tekintély rovására.

Évek óta tudomásunk van a bácskai adminisztráció egyik szépséghibájáról, amely stilszerűleg illeszkedik bele a mai kormányzati politika üzletes rendszerébe. Mégis hallgattunk róla, amíg hallgatni lehetett. De a visszaélés immár odáig fajult, hogy magasabb erkölcsi érdeket sért. E szerint a további hallgatás súlyos kötelességmulasztás volna. A nyilvánosság elé hozzuk tehát a következőket:

Mikor mozsori Mikosevits Kanut megvált a vármegyei tisztii főügyészségtől, a mungó pártvezetőség — jobban mondva: Vojnits báró — Deák Béla ügyvédet szemelte ki utódjául. Kiadták a jelszót, hogy Deák Bélának kell lenni tisztii főügyésznek — mindenáron. Hogy miért éppen Deák Béla ur született bele ebbe az állásba, annak csak Vojnits báró a megmondhatója. Ne is firtassuk a rejtett okokat; elégedjünk meg a megmásíthatlan ténnyel, hogy Deák urat predestinálták az istenek Mikosevits helyére.

Csak hogy Deák ur nem lelkesedett túlságosan a megtiszteltetésért. Mert neki a szép titulussért még szebb vitulust kellett fölládoznia. Kitünő ügyvédi

irodája volt ugyanis, amely legalább háromszor-négyszer annyit jövedelmezett, mint a tisztii főügyészség. Érthető tehát, hogy vonakodott elfogadni a „kitüntetett” cserét. De Vojnits báró és a mungó pártvezetőség megnyugtatta: csak jöjjön bátran — mondották neki — majd gondoskodnak róla, hogy új állásában, ahol szabad a magánprakszis, meg ne csappanjon a régi jövedelme. Deák ur pedig nem hiába volt maga is főmungó, bölcsen tudta, hogy a mungórendszer olajos korsója éppen olyan kifogyhatatlan, mint a bibliai asszonyé. Jó reménység fejében elfogadta tehát a fölkinált állást.

S reménységében nem is csalakozott. A községi jegyzők ugyanis kéz alatt megkapták a „felsőbb” utasítást, (bizonyára nem Deák urtól, hanem valami mungó potentáttól,) hogy minden zsiros pört Deák ur számára kell szállítani. Hozzáértő emberek tudják, hogy ez a *százfejtű ügynökség* milyen óriási fölhajtó képességgel rendelkezik. Hiszen az ügyesbajos falusi ember rendszerint azt teszi, amit a jegyző tanácsol neki. S a jegyző urak íróasztalán két év óta ott állanak a Deák ur nevére szóló meghatalmazási blanketták; s bizony nem hiába állanak ott. Kitünően ment

hát az üzlet; s a jövedelem nem csurran és csöppent, hanem ömlött a Deák ur irodájába.

Nem irigyeljük senkinek a keresetét és a boldogulását, addig a határig, amíg erkölcsileg legitim forrásból származik; legkevésbé irigyeljük az olyan férfit, mint Deák ur, aki a maga szakmájában kétségkívül derekasan megállja a helyét. *A jegyzők ügynökösködését* azonban jogosan kifogásolhattuk volna, mert a hivatalos befolyással való súlyos visszaélés az, (ha nem is büntetőjogi vagy fegyelmi, de ethikai értelemben) ha köztisztviselők a kliensfogdosó ügynökök és üzleti felhajtók szerepét töltik be. A bácskai adminisztráció sokféle kinövésének csokrában nem utolsó virágszál lehetett volna ez, amelyre könnyű lett volna rámutatnunk. De hallgattunk róla; mert azt tartottuk, hogy ez elsősorban az ügyvédek érdeke. Az ügyvédek pedig tulnyomóan szemközt állanak velünk; minek fájjon tehát nekünk az ő fejük és minek lennénk mi fogadatlan prókátorai az ellenlábás ügyvédek érdekeinek?

A jegyző urak némelyikének ügynökösködése azonban immár a tühetlenségig fajult. Panaszokat kaptunk ugyanis magánfelektől, hogy ujjabb idő-

T Á R C A.

A régi zombori életből.

— Irta: Dr. Donoszlovits V. —

XIII.

Kultur törekvések.

Bizony elmaradt a mi városunk mindenben. A közismeretek elemi tudásának hiánya, a felvilágosultság nélkülözése és a társadalom széttagoltsága oka mindennek. Ezt fejtegette egy gyönyörű nyári estén Veneziában nekem egy a szépért és nemesért rajongó fiatal főgimnáziumi tanár, a Petőfi kultusz rajongója kívül az Arkádok alatt, kettesben szürcsöltük Flórián világhírű hűsítőjét. Megingott hittel egy szebb és jobb jövőben, nyomós érvekkel bizonyította, hogy nincs is semmi kilátás, hogy ez a közel jövőben megváltozzék Zomborban és kétkedéssel fogadta, hogy ez állapot sülyedés lenne, hogy valamikor, nem is oly rég szebb és jobb állapotok voltak Zomborban.

Igaz, akkor sem voltak ideális kultur állapotok itten. De volt idő midőn Zombor városában kultur törekvésekről lehetett beszélni. Mikor a színház építésének kérdése izgatta az embereket, mikor a Tóth Kálmán kör kialakulni akart, mikor a zene egyesület létesült; melyre következett, ha úgy szabad nevezni a kultura

reneszansz korszaka, melyet találóbban, „Gozsdu” korszakának lehetne nevezni.

A kultura zászlóvivője eltávozott városunkból, az akkori generációt nem volt aki összetartsa, irányítsa, nem volt aki a közönségre hatni tudott, aki azt felrészelt volna álmokóros szunnyadásból; a nyomdokokat követő törpe epigonok nem értvén meg a kor intő szavát, a napi élet tusáiban elmerülve, egyéni életet élnek. A Muzsák nem ihletik az embereket, a közérdek háttérbe szorul az egyéni érdek előtt; a hanyatlás korszakát éljük.

Már régebben, sporadikusan ismeretterjesztő felolvasásokat rendeztek minálunk. A Zsulyevits Demjén által alapított „Népkör”, melynek kereskedők és iparosok voltak a tagjai, kezdte meg e téren uttörő munkáját.

Radics György főgimnáziumi igazgató itt tartott előadást a méter rendszerről, mikor az ölet és rőföt elhagytuk; Mallesemics Miklós tanár itt beszélt az alkohol káros hatásáról, Petricsko Jenő tanár itt fejtegette a hitel egyletek és szövetkezetek hasznos és szükséges voltát, itt bizonyította számokkal Zsufa Vince, hogy mily óriási lendületet adna a városnak, ha a budapest—zimonyi vasutat városunkon keresztül építenék és mennyire megtérülne kamatok kamatjával az az összeg, melyet a városnak, mint hozzájárulási költséget kellene adni, amely áldozatot meghozni írozott a város. A minket lepipáló Szabadkától el is maradtunk

alaposan. Az időben a „Népkör” szépen megfelelt hivatásának — bár néha komikum számba mentek előadásai. Így egy alkalommal Schmidt Jenő, városunk hírneves bölcsésze előadást tartott. Fejtegetésének címe is már mutatta, hogy tudósoknak szóló előadás lesz. „Az Uránia viszonyítva a Nap és a Földhöz — a világűrben.” Az előadásra — mely a kör helyiségében, a Pokol korcsma emeleti nagytermében volt megtartandó. összeverődött vagy 15—20 ember, akik illőnek találták minden felolvasáson ott lenni, vagy kíváncsiság vitte őket oda, vajjon mit fog beszélni a Schmidt az akkori telekkönyvi irnok. Az előadást megkezdte 10 órakor; a nagy fekete táblára csakhamar felpingálta az egész csillagos égboltozatot, — beszélt, bölcséleti, elvont fogalmak és hypothesisok, szédületes fejtegetések egész sorozatát vonultatta föl, szinte beleizzadt Schoppenhauer, Kant és Hegel filozófiájába. Folyvást olvasott és rajzolta a világűr és mikor délután egynegyed kettőre készen lett az előadásával, hát a hallgatóság addigra mind megszökött. Csak a zsidó rabbi maradt ott, aki esernyőjére támaszkodva aludt — de kitarított, mert úgy gondolta, hogy a rabbi tudósnak kell hogy látszassék s nem illik, hogy otthagya a kollegáját és a sánta Tunták, köri szolga szájátva hallgatta Copernikus és Newton törvényeinek magyarázatát, szidta még azt is, aki kitalálta a felolvasásokat, mert előtt

ben azzal vigéckednek egyik-másik jegyzői irodában Deák ur érdekében, hogy *aki nyertes akar lenni, az vigye a pörét a vármegyei főügyészhez, mert annak, a hivatalos állásánál fogva, olyan befolyása van, hogy mindent keresztül tud vinni.*

Aki ismeri a falusi népet, az tudja, hogy az ilyen beszéd föltétlenül hitelre talál mindenütt. Hiszen „a vármegye főügyése“ már magában véve is imponáló cím. Az együgyű ember bizony könnyen elhiszi, hogy az ilyen nagy ur csakugyan *mindenható*, még a bíróságoknál is. Hogyne hinné, mikor az egész közéletben azt látja, hogy a befolyás és a protekció csodákat szokott művelni: a szerezest is fehérre tudja mosni s a kétszerkettőből ötöt csinál.

Ez a játék azonban már a *birói tekintély rovására* megy. Mert beoltja a nép lelkébe azt a tévhitet, hogy a mungó erkölcsök már a birói székbe is befészkeltek magukat s az igazságszolgáltatás is a protekció és a befolyás szerint igazodik.

Elérkeztünk tehát ahoz a ponthoz, ahol az elfajulás szükségképpen nyakát szegi a Deák ur ügyvédi irodája érdekében fölbujánzott és immár tultengő hivatalos szenzációknak.

Szivesen koncedáljuk, hogy a vármegyei tiszt főügyész ur távol áll ezektől az üzemektől. Éppen azért egyenesen ő tőle várjuk, hogy a községekben buzgólkodó ügynökeit energikusan leinti és eltiltja az efféle „üzletszerzések“-től. Eltiltja, ha egyébért nem, a *birói tekintély érdekében*; amelynek *intaktságát* bizonyára ő is kötelességének tartja megővni.

az ebédje, s mert a ballgatóság mind megmetszőkött, neki mint szolgának kellett ott maradni és végig szenvedni üres gyomorral a világrendszer filozófiai magyarázatának minden kinjait. Lemondással fenyegetődött — ha még egy felolvasást tartanak a Népkörben. Abban is maradt. Üres is volt a népkör helyisége, csak az öreg Dsinitz, gazdag földműves, no meg az elnök Stebler Lajos, volt timár mester menkü nagy tajtékpéből bodor füstöt eregetve, naphosszat politizáltak Mihelics Peróval, Baiits Mátyással meg az öreg Torma szabóval.

A hetvenes évek elején egy triumvirátus vezette a zombori társas életet, és irányította a kulturviszonyokat. Az örökké vig kedélyű, bohém Karváry Domonkos, a vármegye „Docija“, a dalért lelkesülő és a társas életért rajongó Pribil Ernő, az irodalomnak áldozatkész mecénása és maga is az utleírások mester bajnoka Virter (Vértesi) Károly köré csoportosult az akkori ifju gárda. Ott látjuk az arany-száju és költői pennájú Csupor Gyulát, a műkedvelői színi előadások fáradhatlan rendezőjét; Dömötör Pált, a már akkor országos hírű, ünnepelt költőt, kiről Szana Tamás a „Fővárosi Lapokban“ azt írja, hogy nálánál senki sem énekelte meg szebben a családi élet boldogságát; Koczár Zsigmond akkori járás-bíró, a szép nem dédelgetett kedvencét; a körültekintő és ügyes Farkas Sándort, kinek

Az október 6-iki ünnepélyek.

A nemzeti kálváriajárás napját hagyományos kegyelettel ünnepelte meg Zombor. Az nem devalválja a kegyelet értékét, hogy külön ünnepelt a függetlenségi és 48-as párt s külön a hivatalos világ. A mai viszonyok között ez nem történetelt másképpen. Végre is, a 48-as hagyományok hivatott képviselői és azoknak a hagyományoknak hűtlen sáfárai nem egyesülhetnek egy érzésben akkor, midőn e hagyományok mártírjait kell ünnepelni. Mert az egyiknél ez az ünnepelés őszinte és benső kegyelet, a másiknál legfőlegb töredelmes magabaszállás és vezeklés. Mi — magyar hazafiak — nem hánytorgatjuk föl a fekete-sárga osztrákmagyarok magabaszállását és vezeklését, de — csak távolról nézzük azt.

A függetlenségi párt ünnepélye.

A szomoru emlékeknek megfelelő diskrét csöndben, minden zaj és előkészítés nélkül ünnepelte meg a zombori függetlenségi és 48-as párt az október 6-iki évfordulót október hó 5-én délután 5 órakor. Azért október 5-én, mert a hivatalos ünnepély október 6-ra volt kitűzve és a függetlenségi pártvezetőség kerülni akarván a versengésnek még a látszatát is, nem kívánta ugyanazon napon kétfelé szakítani a társadalmat, hogy mindenkinek módjában legyen — szabad elhatározása szerint — mind a két ünnepélyen résztvenni. Éppen azért még csak plakátokat és röppcedulákat se bocsátott ki a függetlenségi pártvezetőség s egyetlen embert se mozgósított, hogy a közönséget a párt ünnepélyén való részvételre buzdítsa. Mindössze lapunkban volt jelezve pár szóval, hogy mikor megyünk megkoszoruzni a vértanu szobrát; a többi rábíztuk a közönség hazafias érzésére.

S örömmel jegyezzük fel, hogy a közönség önként a saját elhatározásából olyan szép számmal jelent meg a vasárnapi ünnepélyen, amely kielégítette a legmesszebbmenő váromlást is s méltó volt a nagy nap emlékéhez. Mert az a szép számú közönség, amely ott résztvett, a tisztességes, számoztató polgárság tiszteletreméltó elemeiből alakult s számszerűleg is legalább négyszer akkora volt, mint a hivatalos ünnepre kivonult csapat.

A gyülekezés a függetlenségi kör helyiségében volt, ahonnan a tömeg zászlók alatt a Schweidel szoborhoz vonult. Itt bevezetésül a közönség elénekelt a Szózatot. Azután Buday Gerő főgimnáziumi hittanár temperamentumos, nagyhatású ünnepi beszéde következett, amely-

lyel letette a párt koszoruját a dicsőült vértanu szobrának talapzatára.

Legnagyobb sajnálatunkra az illusztris szónok tiszteletreméltó, de — szerintünk — túlzott szerénysége kitért az elől, hogy a szép beszédet e helyen megörökítsük. Nagy kár pedig, hogy nem olvashatják azok is, akik nem hallották. A szónok kívánsága szerint azonban nem mehetünk bele a beszéd részletes ismertetésébe. Mindössze általánosságban jegyzünk föl annyit, hogy nagy szónoki verével és szívből fakadó meleg érzéssel ecsetelte a nap jelentőségét s frappáns erővel és megkapó közvetlenséggel mutatott rá a szomoru jelenre, midőn elkeseredéssel kell szemlélnünk, hogy a hatalom kezelői miképpen teszik tönkre azokat a nemzeti szentségeket — alkotmányt, közszabadságot és népjogokat — amelyekért a nagy elődök életet, vért és vagyon áldoztak.

A keserűség sokszor hangos megjegyzésekben tört ki a hallgatóságból. A szónokot lelkesen megéljeneztek. Azután a közönség elénekelt a Himnuszot; aminek végeztével szép csendben szétoszlott, egyrésze pedig visszatért a függetlenségi körbe.

A hivatalos ünnepély.

A város által rendezett hivatalos ünnepély hétfőn délelőtt, a szokott díszrel, program-szerűleg folyt le. Kilenc órakor ünnep: istentisztelet volt a plébániatemplomban, amelyen megjelentek — a főispán vezetése alatt — a hatóságok képviselői. Az istentisztelet után következett a felvonulás a Schweidelszoborhoz.

A menet élén vitték a város díszzászlaját, amelyet fényes díszruhába öltözött hajdusereg, kivont karddal kísért. Festői szép látvány volt ez a csapat; élő tanubizonyosága annak, hogy daliás nép voltunk — hajdanán. Igen szép volt az iskolák (főgimnázium, felső kereskedelmi iskola, polgári és elemi iskolák) növendékeinek fölvonulása is, (Itt jegyezzük meg, hogy az állami elemi iskola növendékei már a kora reggeli órában, külön vonultak ki és megkoszorúzták a szobrót.)

Az iskolákat követte a hivatalos világ. Bizony meglepően kicsiny csapatocska volt. Pedig Zomborban van legalább 4—5 száz tisztviselő, de azoknak alig egytized része jelent meg. A polgárság és az intelligenciának nem bürokrata tagjai pedig teljességgel hiányoztak. Bizonyára nem azért, mintha a polgárságból és a független állású intelligenciából hiányoznának a hazafias kegyelet; hanem azért, mert a zombori társadalom, mondhatni pártkülönbség nélkül, még a menyországba se kívánczik a — Hauke ur vezetése alatt. (Ezt a közhangulatot pedig az intező körök hiába nem akarják észrevenni: előbb-utóbb kénytelenek lesznek számolni vele).

figyelme mindenre kiterjedt s lelke volt a társas összejöveteleknek; az előzékeny jó barát Berecz Gyulát; a komor arcú de jó szívu Walter Nándort; a reggelig kitaró vig cimborá Schick Mátyást, az anekdotáiról kedves Gyorgyovanszky Györgyöt, az arisztokrata allűrökkel pozoló Zombori Lacit; Springer Lajost, aki semmi jónak sem volt az elrontója, a minden áldozatra kész Schuller Simont; Bodnár Imrét, Birvalszi Milánt, Mróz Zsigmondot, mind megannyi odaadó hívet az ifju gárdának. Közéjük tartozott Falcione Gyula, a nagy emberbarát, Csihás Benő a város fejlesztése és szelítése körül nagy érdemeket szerzett örökké emlékezetes polgármester, a nagy vadász Zsámbokrétó Ágoston, Alföldy Gedeon a csendes és jószívu későbbi közjegyző, Arany Károly, aki minden szép menyecskeknél éjjeli zenével kedveskedett, Perviz Sándor a kitűnő flótás, Piloszanovits Pál a régi Pilák familia dszentri sarja, Zányi Lajos, aki mindig tudott új hírekkel szolgálni — melyről azonban már a verebek is csiripeltek... mind megannyi tette kész bajnokai a nemzeti kultur törekvéseknek. A zombori csendes temető zárja nagyobbbrészt magukba az egykori daliákat; mennyi élet, mennyi vig kedély lett örökké néma e virágos kertben.

Tháliának akkor nem volt temploma városunkban. Déryné naplójából tudjuk, hogy Zombor a vidéki vándor komédiás „Truppoknak“ ép oly átmeneti állomása volt, mint

jelenleg Szivác vagy a Bajmok hébe-hóba megjelenő vándor színészeknek, a „Három csőrű kacsát“ vagy „Fipsz a híres nőszabót“ eljátszva, az intelligens közönséget megpumpolva, adóság hátrahagyásával úgy szöktek meg tőlünk.

Várad Antal, a régi színi élet krónikása, többször megemlékezik irataiban, dicsőre elismeréssel adózik Zombor műpártoló közönségéről, akik az idevetődött jobb vándor színi társulatokat mindig lelkesen felkarolták. Molnár, Krecsányi, Csóka, Kunfi társulatai kedvesen időztek városunk falai között. A nyári és kora őszi időszakban jöttek, a „Vadászkürt“ szálloda udvarán színi arenában játszottak, primitív díszletek, még szerényebb jelmezekben is teljesítve nemes missiojukat, terjesztve a kulturát, élesztve a különböző ajku városban a hazafias érzet zengzetes hazai nyelvünkön. Több színész és színésznő itt bontogatta szárnyait, kik később elsőrangú színművészekké küzdötték fel magukat. Hegyi Arankát is itt fedezte fel a jó, öreg Grosschmidt Gábor bátyánk — a fiatal színésznők lelkes hódolója és Mecénása.

Zombor társadalmi életében esemény számba ment és a színeszethek hatalmas lökést adott a „triumvirátus“ által rendezett műkedvelői előadás. Kisfaludy Sándornak a „Csalódások“ című vígjátékot adták. Micsoda pezsdülő, eleven élet volt akkor. Csupor Gyula volt a főrendező. Tél volt. A Vadászkürt nagytermét

Mikor a szobor körül fölállottak az iskolák és a velük jött korszakú közönség, a dalárdák rázendítették a Szózatot. Az ének elhangzása után a szóközi emelvényre lépett Magassy Antal főgimnáziumi tanár és igazán nagy gondalal kidolgozott, magas szellemi nivón álló, szép beszédet mondott. Kár, hogy a sok ékes szóvirág közül nem hiányzott egypár hiperboljális mondat. Például, hogy: ne csináljunk mi *telemrehívást*, ne emlékezzünk a gyilkos kezekre, csak a vértanukra. Aztán meg, hogy: milyen csodásan szép világ támadt itt az új érában. Ezeket már igazán elhagyhatta volna a szóköz. Hanem azért — vagy talán éppen a kifogásolt szólamokért — megéljeneztek. A beszéd után következett a koszoruk elhelyezése. Ebben az aktusban megkapó momentum volt az iskolák ifju és gyermek szóközainak szép, érzelmes és tartalmas beszéde. Záradékal a dalárdák elénekelték a Himnuszot; s ezzel az ünnepély véget ért.

Vivótársak!

A Zombori sportélet egyik fiatal és fejlődésre képes hajtását: a vivósportot nagy veszedelem fenyegeti. *Falchetto Ettore* vivómester már régebben meghívást kapott Budapestre és ha erre az esztendőre nem sikerül az évről-évre rendezett tanfolyamot úgy megszervezni, hogy a mester anyagi gondoktól mentes működése biztosítható legyen, akkor több mint bizonyos, hogy jónevű és tanítási eredményekben gazdag mesterünk kénytelen lesz a megtisztelő és kedvező feltételekkel kecsegtető meghívásnak eleget tenni és Zomborból eltávozni.

Ennek, a zombori vivósportot létezőekben veszélyeztető eshetőségnek az elhárítása céljából, tisztelettel felkérem a vivósport minden egyes barátját, különösen pedig a mester eddigi tanítványait, hogy a teendők megbeszélése és a tanfolyam megszervezése végett folyó évi október hó 11.-én, szombaton esti 8 és 9 óra között az *Elefánt* szálló kávéházi helyiségében megjelenni sziveskedjenek.

Zombor, 1913 október 8.

Bajtársi üdvözléssel
Prokópy Imre.

alakították át színházzá, Karvázy Docinak és Pribil Ernőnek mindenre kiterjedt a figyelme. A női szerepeket Alföldy Mariska, Milaszevics Nina, Reitter Aranka, Simonovits Mariska, Balázs Mathild és Sztrilich Bella brilliansul játszották; míg a férfiak közül Dömötör Pál, Koczkar Zsigmond, Karvázy Doci, Virter Károly, Berecz Gyula és Kolozsváry Sándor tündek ki. A város fiatalságának színe-java. Alig él még néhány közülük; — nagyobbbrészt a temető csendes lakói lettek, a bus emlékezés virraszt virágos sirhantjaikon. A próbákon már megjelent a város intelligenciája — melyek reggelig tartó táncsal végződtek. Az előadás sikere óriási volt. A terem zsúfolásig megtelt; taps, virág, koszoru özönébe usztak a műkedvelők, kiknek az előadást néhány nap mulva meg kellett ismételn.

Ezen sikeren felbuzdulva a műkedvelői előadások egész sorozata következett, melyek közül kivált Scribének „Diplomata“ című vígjáték előadása, melynek érdeklődését fokozta még az is, hogy e darabot Pribil Ernő és Virter (Vértesi) Károly fordították gyönyörű nyelvezettel.

Ez a korszak nyitotta meg és fokozta azon törekvést és vágyat, hogy városunkban a színművészet állandó otthonot találjon.

(Folytatása következik.)

HIREK.

Zombori ló- és ügetőversenyek. A vasárnap és hétfőn végbement *lóversenyek* eredményét lapunk legközelebbi számában közöljük. Az *október 10-én és 11-én* tartandó *ügető versenyekre* pedig újból felhívjuk a közönség figyelmét.

A központi választmány ülése. A város központi választmánya október 7-én, kedden délelőtt fél 12 órakor ülést tartott, „a felebbezések fölterjesztése“ ügyében. Az ülés ugyszólván csak formális természetű volt; de azért nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy délelőtre hívták össze. Megállapodás szerint ugyanis a bizottsági ülések épugy, mint a közgyűlések délután tartandók, aminek az az oka, hogy a bizottsági tagokat a délelőtti órákban hivatásos elfoglaltságuk akadályozza a megjelenésben. De a polgármester egyidő óta uzussá tette a délelőtti üléseket, éppen azért, hogy az ügyeket mentől szűkebb — ugyszólván családi körben intéztesse el. Ideje lesz ez ellen az abuzus ellen a közgyűlésen energikusan tiltakozni. A szóbanforgó ülésre különben is elkésve hívták meg a bizottsági tagokat. Például tudunk esetet, hogy a meghívót október 7-én délelőtt 9 órakor kézbesítették, holott az ülés aznap délelőtre volt kitűzve. Ez is bizonyítja, hogy a polgármester szinte spekulál arra, hogy a bizottsági tagoknak megnehezítse az üléseken való részvételt.

Város szabályozási bizottság. Őszintén megvallva, nemcsak nekünk ujdonság, hanem a városatyák sem emlékeznek arra, hogy ilyen nevű bizottság is van a világon. De lennie kell, mert október 9-én, délután 5 órára ülésre hívták össze. A meghívó, az ülés tárgyát, kissé misztikusan, a következőképpen jelöli meg: „A város belterületének szabályozási és bővítési terveze.“ Kíváncsian várjuk, hogy mit sőt-főz megint Hauke ur? Erős a sejtésünk, hogy ismét valami *drága* plánumról lesz szó.

A vármegyében nincs kolera. Félhivatalos híradás szerint a vármegye területén a kolera megszűnt; egyetlen kolerabeteg sincs. Örömmel vesszük tudomásul a jó hírt és szívesen gratulálunk a hatóságoknak a szigoruan keresztülvitt óvintézkedések ezen eredményéhez. Hivatalos megállapítás szerint az egész idő alatt a vármegye területén összesen 92 koleraeset fordult elő. Ebből 62 Óbecsére és Szenttamásra esik. Különösen veszedelmes volt a helyzet Szenttamáson. A gyógyításban elért eredmény a legmesszebb menő reményeségét is tulszárnyalta; mert a betegeknek mindössze 34 százaléka esett áldozatul a veszélyes kórnak, holott eddig mindenütt legalább 60—65 százaléka a koleras betegeknek menthetetlenül elpusztult. Csupán egy kalkuttai orvos birta annyira vinni, hogy a koleras betegek halálózását leszorította 27 százalékra. A Bácskában elért 34 százalékos eredmény tehát szinte páratlanul mondható; amit csupán annak lehet köszönni, hogy egyfelől a közigazgatási hatóságok szigoru pontossággal végrehajtották az elővigyázati intézkedéseket, másfelől pedig az orvosi kar — élén a vármegyei főorvossal — ritka kötelességtudással és a modern gyógyászat összes eszközeivel küzdött a borzasztó rém ellen. Különös elismerés illeti Spitzer István vármegyei főorvost, aki igazán éjt-napot egygyé téve, rendkívüli önfeláldozással és erőfeszítéssel teljesítette nehéz hivatását. Szívesen lerójuk vele szemben az elismerés adóját éppen mi, akik annak idejében erélyesen tiltakoztunk a kinevezetése ellen, mellyel kortesérdemeit jutalmazták meg. Ime, amikor nem korteskedik, hanem magas hivatását kitünően teljesíti, politikai ellenfelei sem fukarkodnak a megérdemelt dicsérettel. Hagyja hát a politikai ügynők szolgálatokat azoknak, akik abból élnek; szentelje tehetségét egészen a szakmájának, akkor a közönség osztatlan elismerését és bizalmát biztosíthatja magának.

Az országos vásárok az egész megyében megtarthatók. Tekintettel a kolera szeiencsés leküzdésére, a vármegye alispánja az országos vásárok eltiltására vonatkozó rendeletét visszavonta, illetőleg megengedte, hogy az országos vásárokat a vármegye egész területén akadálytalanul megtarthatassák.

Halálos baleset a lóversenyen. Vasárnap, a lóversenyek első napján, halállal végződött szerencsétlenség történt a versenyterén. A gödi (pestmegyei) illetőségű Lantos Sándor, 18 éves lovászegény, Molnár Lajos kapitány lovásza a mezei gazdák versenyében Vukov Gergely szabadkai gazda lovát lovagolta. A vad természetű tüzes ló nem akart a lovasnak engedelmesskedni, de Lantos Sándor valahogy mégis megfékezte és indulásra kényszerítette. Az első fordulónál a ló kitört, de Lantos ismét beszorította a pályára. A második fordulónál a megvadult ló neki rohant a korlátnak, miközben lovasa lezuhant, fejével esett a kemény földre, koponyacsontrepedést és agyarázkódást szenvedett s néhány perc alatt meghalt. A szerencsétlenség óriási konsternációt és mély részvételt támasztott a közönségben.

Szerencse a szerencsétlenségben. A lóverseny első napján Lantos Sándor lovászfű halálos szerencsétlenségén kívül — melyről külön hírből emlékezünk meg — egy másik baleset is nagy izgatottságot okozott a közönség soraiban. *Folis* főhadnagy urlovas ugyanis a gátversenyben a tövisegyházi ménes Medina nevű lován indult; de a próbagaloppnál a ló megbotlott s lovasával együtt elesett. Szerencsére a főhadnagy csak a jobb karján szenvedett érzékeny sérülést, amely elég súlyos ugyan, de az edzett lovas annak dacára a második versenynapon ismét lóra szállott s noha sérülése miatt mások segítették föl a nyeregbe, mégis olyan bravurosan lovagolt, hogy két díjat is nyert.

Kegyves adományok a Szent István templomnak. Két zombori előkelő urnő: Szemző Jánosné szül. Sztrilich Bella és leánya Fernbach Péterné szül. Szemző Erzsébet, (Fernbach Péter nagybirtokos és volt orsz. képviselő neje) két gyönyörű és nagy értékű festett ablakot ajándékozott a zombori Szent István (karmelita) templomnak. Az egyik Szent Ferdinándot ábrázolja (értéke 2000 korona). Felírása a következő: „Szent Ferdinánd, ki az isteni gondviselésben oly erősen bizott, adta vissza gyermekem egészségét. Hálaul emelte: Fernbach Péterné Szemző Erzsébet.“ A másik magyar Szent Erzsébet képét ábrázolja, (értéke szintén 2000 korona.) Felírása a következő: „Isten dicsőségére emelte Szemző Jánosné Sztrilich Bella.“ Az ablakokat festette Ligeti Sándor.

Tűz. Hétfőn délelőtt 9—10 óra között, éppen amikor az október hatodikát ünneplő közönség a templomból a Schweidelszoborhoz vonult, tűzilárma riasztotta föl a várost. Raics Ivánnak a Stájer-utcában levő házában egy kazal szalma gyuladt ki. A gyorsan kivonult tűzoltóságnak sikerült a veszedelmet elnyomni, mielőtt nagyobb arányokat öltött volna; ami annál szebb eredmény, mert erős szél volt s ha a tüzet idejében nem sikerül elfojtani, nagy baj lehetett volna. A tüzet állítólag gyufával játszó kis gyermekek okozták.

Halálozás. Nemes Uhlarik Jánosné szül. Husvéth Paulina urnő, néh. Uhlarik János, Torontál vármegye volt főjegyzőjének özvegye, élete 87-ik évében, hosszas betegeskedés után, elhunyt. Temetése október 8-án délután 4 órakor ment végbe. A megboldogultat veje, Schmidt Gusztáv cs. kir. nyugalmazott ezredes feleségével, szül. Uhlarik Gizella urnővel, s nagy és előkelő rokonsággal gyászolja.

Halálos szerencsétlenség. Ujverbászról írják: Halálos szerencsétlenség történt a múlt hét végén az ujverbászi határban, amelynek az egyszer csak közvetve volt okozója a vasut. Kolozsnaí György, őverbászi lakos Hilkené Jakab szállására akart költözködni. Két ökröt hajtott maga előtt, a felesége pedig, született Edelniczky Mária, a kocsin elé fogott két lovat hajtotta a kocsin ülve. Az ujverbászi határig a költözködő menetet semmi sem zavarta meg. Alig érték be azonban a határba, a tüzes lovak megbokrosdtak egy tolató vonattól. Villámgyorsasággal ragadták maguk után a kocsit. A gyenge és meglepett nőnek nem volt elég ereje a megfékezéshez, a férjének pedig még csak ideje sem volt ahhoz, hogy bármit tehesen is a veszély elhárítására. A lovak örült vágatással tartottak egyik utszéli fának. Ők maguk ugyan nem vágódtak neki, de a kocsin megakadt a fában. A következő pillanatokban darabokban hult szerte a kocsin, a szerencsétlen nő pedig a legnagyobb erővel vágódott a fának. A baj megtörténte után haladéktalanul segítségül hívták ugyan a község orvosát, az asszony részére azonban már nem volt mentség. Egy órai kintlódás után meghalt.

Megérkezett! Villányi óbor egy liter 1 korona 30 fillér. Kapható: Gergurov György fűszer és csemege üzletében.

IRODALOM.

Schön Adolf könyvkereskedésében (Zombor. Telefon-szám 161.) kaphatók az e héten megjelent következő könyvujdonságok:

Századok legend. Bársony, A vadászat 4—K
A mozi király. Operette ujdonság I/II. 7—
Az adó, szeptemberi füzet 3—
A Tunel pandanja, Rosegger, Golfstrom 2-40

Atheneum könyvtár:

Görki: Az anya 1-90
Hugó: A parisi Notre Damé I. II. 3-80
Sudermann: Egyszer volt 1-90

Olcso Jókai:

Bákácius kalandjai —40
Lenczi Fráter —40
Rákóczi Fiai I. II. III. 1-20
Az asztalos családja —40

Fővárosi színházak műsora:

Heltai: A masamód —60
Góth: Sámson —60
Drégely: A szerencse fia —60
Fröhlich: Hogyan nyomoznak 1—
Gaál: Az erdélyi mértani gázkutató —60
Tellyesniczky: Az ember boncolás-
tann tankönyve 18—
Dr. Török: A találmányi szabadság 6—
Dr. Várnai: A koedukációs iskola 1-50
Mult és jövő folyóirat (szept. okt.) 2—

144—15

HIRDETÉSEK.

**Galamb-utca 3. sz. alatti
uri ház**

**kedvező fizetési
feltételek mellett
eladó.**

**Értesítést ad:
Lederer Leo banküzlete**

60 kiló házi szappan eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

Alulírott zárgondnok kezelése alá adott körülbelül 25 láncc kukorica termése **1913. évi október hó 12-én (vasárnap) délelőtt 9 órakor** dr. Mayer Nándor ur ügyvédi irodájában nyilvános árverésen el fog adatni.

A feltételek az árverés előtt kihirdetve lesznek, esetleg a zárgondnoknál tudhatók meg.

Zombor. 1913. évi október 8-án.

Guth Ottó,

zárgondnok. (Rákóczi-ut 17. sz.)

Egy jóházból való fiu

tanoncúl

felvétetik
Szukfűll Imre,
péküzletében. 170-10-2

Kristálytiszta

MŰJEGET

bármilyen mennyiségben
házhoz szállítja
az „U n i ó“ jéggyár.

Telefon: 112.

88—*—39

Nyomatott a „Bácsmegyei Nyomda b. t.“ könyvnyomdájában, Zomborban.

Nyárfatörzsek eladása.

Szond állomáson mintegy 300 m³ kivágott nyárfatörzsek kerül **e hó 13-án d. u. 1 órakor nyilvános árverésutján eladásra.**

A vételár készpénzben fizetetik.

Szeged—dáljai osztálymérnökség.

10339/1913. tkvi szám.

Árverési hirdetmény kivonat.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Szénássy Gyula végrehajthatónak Engel Mór végrehajtást szenvedő elleni 435 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék és a zombori kir. járásbíróóság területén levő és a zombori 4545. számú betétben foglalt Engel Mór nevében álló A. I. 1. sorsz., 276. hrsz., 246. öisz. felsőkülvárosi ház és 200 □-öl beltelekre és 2. sorsz. a. 277/1—1. hrsz. 101 □-öl kertre 12410 korona kikialtási árban az árverést elrendelte.

Az **1913. évi október hó 29-ik napjának délutáni 3 órakor** a kir. törvényszék árverési helyiségében (megyeház, I. e., 18. a.) megtartandó nyilvános árverésen a fent körülírt ingatlanok az utóajánlatot tevő által ígért 12410 koronán alul el nem adhatók.

Az utóajánlat akkor is kötelező, ha az ajánlat tevő az árverésnél meg nem jelent. Ha az árverésen az utóajánlatnál nagyobb ígért nem tétetett az ingatlanra, ajánlattevő által megvettnek jelentetik ki.

Az újabb árverés költségeit a vevő az ígért áron felül köteles fizetni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatti m. kir. Igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az, aki az ingatlanért a kikialtási árnál magasabb ígértet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikialtási ár %-a szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi %-ig kiegészíteni. — Ha ennek a kötelezettségének eleget nem tesz, ígérete figyelmen kívül marad és az árverésen, melyet haladéktalanul folytatni kell, többé részt nem vehet.

A kincstár, mint árverelő bánatpénzt letenni nem köteles. Nem kötelesek bánatpénzt letenni az 1889. évi XXX. t. c. 10 §-ának 2-ik bekezdése alapján adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított és Budapesten székelő részvénytársaságok és szövetkezetek, valamint az 1893. évi XXIII. t. c. alapján alakult Központi Hitelszövetkezet, a javukra zálogjoggal megterhelt ingatlan elárverezésénél. Abban az esetben, melyben az árverelő a törvény értelmében a bánatpénzt elveszti, a bánatpénz letétele alól felmentett árverelő a telekkönyvi hatóság felhívásának kézhez vételétől nyolc (8) nap alatt a bánatpénznek megfelelő összeget bírói letétbe helyezni köteles.

Zombor, 1913. évi szeptember hó 13-án. Radány s. k. kir. tszéki bíró.

A kiadmány hitelül: **Weber,**
kir. telekkönyvvezető.